

Galeb

T R S T
M A R E C
L E T O 1.
ŠTEVILKA 4

Galeb

LIST ZA MLADINO

Izhaja mesečno, izdajatelj in odgovorni urednik je Ivan Grbec. Ureja ga uredniški odbor. Uredništvo in uprava je v Trstu ul. Gimnastica 72 - tel. št. 44-318. Tiskano z dovoljenjem AIS - Tiskarna »Graphis«, zadruga tiskarjev z o. z. v Trstu.

Naslovna stran - delo Roberta Hlavatyja. Pesem Dober dan in Zajček toži ter pravljico o Tatjanci in rogaču — ilustriral slikar Milko Bambič.

V S E B I N A

Hinko Medič: Dober dan	1
Zdravko Ocvirk: Domovina	1
Charles Vildrac: Levovi močniki	2
Skalar Fr.: Na ptičji dražbi	5
Tome Seliškar: Pismo v steklenici	6
V. J. K.: Mamica in dete	7
Ksaver Meško: Tržaškim otrokom	8
Ksaver Meško: Moj priyi pisateljski zasluzek	9
Kalan Ludovika: Zajček toži	10
Stoka Ado: Prvi čeveljčki	11
V. J. K.: Otrok in lev	11
Sibirská bajka — Goska Ajagaga	12
Ilka Vaštetova: Tatjanca in rogač	14
Karel Sirok: Starček gre na božjo pot	17
Vladko Kogoj: Kapitan Peter	18
Mirko Kodrič: Dober dan, dragi deževnik	20
Dr. Edi Žetko: Oj, ta prirodopis	22
Mitja Volčič: Od kolesa do kolesarjenja	23
Mladina piše	24
Gojko: Za brihtne glave	

Hinko Medič

Dober dan

Mala plavolaska
pomenca si očke,
vtakne v vodo ročke,
pogleda v beli dan.

Jo mamica počeše,
z besedo v dušo seže,
ji kruha kos odreže —
in zaspanec je pregnan.

Jo sonce ogleduje:
je v licih kakor roža! —
z žarki jo poboža,
želi ji dober dan.

ZDRAVKO OCVIRK

O domovina, sonce moje sreče,
ti mojega si rojstva zibel sveta,
oci uprte vate so ljubeče
in sleherna je moja misel vate ujeta.
Pri nas najlepše cvete teloh in
jasmin

in zemlja dobra je in dobri so ljudje,
pri nas najbolj dišita gartroža in
rožmarin
in govorica naša vseh najslajša je.
Slovenska zemlja, moja domovina,
bila si zibel, bodi grob za sina.

DOMOVINA

CHARLES VILDRAC

Levovi naočniki

KRALJEVA STAROST

V nekaj dneh se je kraljevi poziv razširil preko puščav in celo preko morij.

Živali prenesejo novico tako hitro in tako natančno, kakor storimo to mi s telefonom in preko radia. Imajo skrivnosten in vsespolšen jezik, ki povzroča tako malo hrupa, da ga ne slišimo vedno; tudi mislimo, da je večina živali nema in da zmore en sam samcati krik. Zgodi se pa tudi, da prav dobro razumemo, kar povedo. Vidimo mnogo psov in mačk, ki se pogovarjajo s svojim gospodarjem in ves svet sledi naukom, ki jih kura razлага piščančkom.

V kratki minutni je en sam krokar, ki je plahutal nad gozdom, sporočil kraljevi poziv milijonom in milijonom živali vseh vrst in plemen, ki so ga spet vsaka po svoje ponesle dalje.

V najbolj oddaljenih pokrajinhah so vse živali iskale naočnike. A razume se samo po sebi, da so najbolj vneto iskale v deželah, ki so mejile na kraljevo posest.

Zgodilo se je celo, da je nekemu arabskemu starinarju povedala šoja, ki jo je imel zaprto v kletki, da si kralj živali želi naočnike.

V majhen kovček je naložil vse stare naočnike, lornjone s stekli in brez njih, daljnogled za gledališče in teleskope ter se napotil v goru k levu. Naivno je upal, da bo to ali ono zabarantal za majhnega leviča, ki bi ga presneto drago prodal kakšnemu živalskemu vrtu.

Starinarjev prihod je bil prava senzacija na dvoru. V eni roki je držal kovček, v drugi pa kletko z ujetjo šojo. Ta ptica mu je obenem služila za vodnika in za zaščitnika v deželi živali.

Kralj ni niti podvomil, da bi ta človek ne bil njegov rešitelj in predril mu je navdušen sprejem. Odrinil je vse lornjone in teleskope, ki jih je imel za strelno orožje in sluga Prismodavček mu je pomagal, da je poskusil vse naočnike.

O nesreča! Večina je imela modra ali črna stekla proti soncu in kralj nj našel niti enih primernih zase. Njegovo razočaranje je bilo neizmerno. Izrazil ga je s takim tuljenjem, da je starinar pobegnil, a še prej je pograbil kovček in kletko. Toda stari lev je tekel za njim in mu ukazal, da spusti šojo na svobodo. Kakor hitro je Arabec od tam pobegnil, je debela kremljasta šapa raztrgala drogove kletke in prestrašena šoja se je vresčaje rešila. Toda, ko se je njen gospodar oddaljil, je poletavala okrog nje in mu sedala na ramo.

»Ničesar ne razumem,« je godrnjal lev in pogledoval zdaj človeka. zdaj njegovo pobeglo ptico.

»Veličanstvo,« mu je brez zlobe pojasnil tiger, »vi ste bili dober prijatelj kralju ljudi, in prav tako je lahko ta šoja dober prijatelj prodajalcu naočnikov!«

Živali od vsepovsod so torej iskale skrivnostni predmet, nekatere silno goreče, druge radovedno. Večina še nikoli ni videla naočnikov in si jih kaj slabo predstavlja. Niso kdo ve kako razumele opisa, ki je bil priložen kraljevemu pozivu. Pisalo je o dveh ravnih kamenčkih, okroglih in prozornih kakor zrak, vsakega obkroža kovinski okvir in spojena sta z ukrivljeno vejico. Kovinski okvirji so opremljeni z dolgimi, razčlenjenimi in nazaj obrnjenimi tačkami, na katere so pritrjeni trakovi iz goveje kože. Od vsega tega si je vsaka žival zapomnila podrobnost, ki jo je posebno presenetila in pozabila drugo.

Neka krava je v sadovnjaku načrtno mulila bujno travo in je bila srečna, da združuje koristno s prijetnim in da si bo napolnila trebuh mědtem, ko išče naočnike.

»Trakovi iz goveje kože,« je zdaj pa zdaj zamukala, da ne bi pozabila.

In sama pri sebi je dostavila: »Če padem na govejo kožo, jo bom takoj čutila.«

»Jaz, je lahkomišljeno izjavila kozica, ki je skakljala okoli krave, »jaz tudi iščem naočnike, a zato, da pojem ukrivljeno vejico, ki je prav gotovo šipkova vejica.«

»Molči vendor, neprevidnica,« je zašepetala krava, mar ne veš, da lahko kdo ponovi kralju, da hočeš pojesti njegove naočnike? Postrezi si raje s to travo. Obilo je je in ničesar boljšega od ne nje najdeš.«

»Mati, kaj menite, da sem skladišče za krmo?« jo je vprašala kozica, ki je bila zelo slabo vzgojena. »Saj veste, da imam travo najraje tam, kjer je ni skoraj nič več. Kadar raste povsod kot tukaj, se mi upira in iščem ... orumenel listič, uvelo jabolko, suho vejico, ki jo je prinesel veter, skratka vse, kar je redko in nežno. Če najdem kraljeve naočnike, ne rečem nič vnaprej, dokler ne zvem, če jih lahko pohrustam in kakšen okus imajo.«

A niti krava niti kozica nista našli naočnikov.

»Presneto si neumna, uboga starka,« je zakričala kozica, »vse si zmerala; kralj ne ve nič o teh stvareh!«

»Tako?« je rekla krava nekoliko plašna in osramočena. Potem, ko je požrla zalogaj, je prežekovala dalje.

»In ti, paglavček, kaj bi ti prosila?«

»Jaz,« je kozica poskočila na vse štiri in odgovorila z nenadno jeznim glasom: »Jaz bi prosila, da bi ovnu prepovedali oponašanje mojega glasu. Toliko bolj, ker ga oponaša strašno zanič! Ta bedak nikoli ne bo znal meketati!...«

Merjasec, ki je mislil, da je zelo zloben, ker je bil malo manj neumen kot njegov brat prašič, je bil prepričan, da je iskanje naočnikov, ki prihajajo od ljudi, zanj otročje igračkanje.

Kadar se je merjasec posvetil prav posebnim stvarem, iskanju starega krajčka kruha ali bučne peške, se je klatil okrog kmetij. Včasih se je vračal s svincem v zadnjici, kar ga pa ni zadrževalo, da ne bi šel spet tja.

V temni noči je dospel do neke kmetije in je zelo pazil, da ne bi prebudil psov. Vtaknil je rilec v gnoj; v skledi, kjer so jedle račice, je našel ostanke hrane; pobral je nekaj klasov rži in odšel h kupu smeti.

Razburil se je, ko je tam našel staro košaro za solato.

»Ne!« je strokovnjaško vzkliknil. »Naočniki imajo samo en krog.«

Malo je manjkalo, da se ni porezal ob črepinji neke steklenice, raztrgal je staro rogoznicco, osupel obstal pred obodom soda, brskal je, odmetaval, izkopal in nenadoma močno porinil rilec v debel lesen obroč.

»Eh! si je rekел, to me stiska in noče več z mojega nosu! Kaj je?«

Poškilil je, da bi videl.

»Krog! Kajpak, kovinski krog! Kovina pravijo vsemu, kar je ljudem dragocenega. Notranjost tega kroga je prozorna kot zrak, ker vidim v njej svoj nos. Našel sem naočnike! Našel sem naočnike!«

Neprevidnež je zmagoslavno zakrulil. Pes je divje zalajal in nekje se je odprlo okno.

»Zgubi se z zakladom!« si je rekel merjasec, ker mu obroč ni dovoljeval, da bi razmaknil čeljusti. Kmet ga je slišal, ko je dirjal po suhi zemlji, in je ustrelil v tisto smer. Tako se je zgodilo, da je debela žival tekla slavi in častem nasproti z gobcem v obroču in s tremi svinčenkami v zadnjici.

Tekel je nekaj dni ne da bi jedel ali pil, ob zori četrtega dne je pritekel do gore, kjer je živel lev.

Sprejel ga je stari pes iz kraljeve garde, ki se je mnogo potikal po svetu, in ki ni hotel tega smešnega merjasca peljati pred kralja, da ga ne bi razburjal.

»Dragi moj,« je rekel merjascu, »saj ta stroj sploh niso naočniki!«

»Niso naočniki?« je mrmral merjasec. »Niso naočniki? Kaj pa je potem?«

»To je nagobčnik,« je razložil pes brez obotavljanja, »to stvar natičajo psom, da ne bi grizli. Vidiš, da poznam nagobčnik! Vse, kar morem storiti zate je, da te rešim nagobčnika!«

Mladi Prismodavček, ki je pritekel, je z obema rokama zgrabil obroč in z muko rešil merjasca. Potem, ko ga je preiskoval, je vzkliknil:

»Ne, to ni nagobčnik, ampak zapestnica! Nesel jo bom svoji mami!«

Stekel je z obročem v naročju. Besneč in razjarjen je merjasec izginil na svoj konec, ne da bi rekel »na svodenje« in ni odnesel drugega kot tri svinčenke v zadnji plati. Ima jih še zadaj; včasih ga srbijo in takrat se podrgne ob drevo.

(Se nadaljuje)

SKALAR FR.

— Pet petic, pet petic!

petpedika prepelica;

— desetic, desetic!

že ponuja jerebica.

— Grunt je moj, grunt je moj —
si lasti ga črni vran.

— Naš je, naš, ne pa tvoj! —
vpije jata šoj čez plan.

— Nič ni res, nič ni res!

zagotavlja vsem sinica;

— kdo pa misli to zares? —

jih sprašuje golobica.

— Grunt je vsek in ne šoj! —
čivka vrabček modrijan.

— Mesto dražbe bo še boj! —
miri ptice zimski dan.

Ila ptičji dražbi

Pismo v steklenici

Nekega nedeljskega popoldneva so sedele tri sestre na morski obali in prepevale. Sonce je sijalo, morje je bilo kakor z zlatom posuto, v deklkah pa mladost in veselje. Jela, Slava in Ljuba, tri zale neveste, da bi jih sonce vzelo k sebi, če bi le moglo! Jela je zagledala steklenico, ki je plavala v vodi. Ker je bilo morje plitko, je zabredla v vodo, zagrabilo steklenico in v njej je bil listek papirja. Razbila je steklenico ob kamnu in na listku je bilo zapisano: Ladja »Morska zvezda« se je razbila. Rešil sem se na Gadji otok. Umiram. Rešite me!«

»To je daleč, daleč,« je dejala Slava. »Ko bi bila ptica, bi poletela tja, tako pa ne morem. Pa tudi, kdo ve kakšna izgubljena duša je to?«

»Ko bi bila delfin, bi splavala tjakaj,« je dejala Ljuba. »Tako pa ne morem, predaleč je. Pa tudi, kdo ve, morda je kak nepridiprav?«

»Ladja ima trup kot delfin, jadra ko lastavica peroti. Jaz pojdem, človeku se mora pomagati v nesreči!« je dejala Jela, ker jo je pismo nesrečnega mornarja ganilo.

Pripravila si je ladjico in vse kar je treba in še enkrat prebrala žalostno pisemce. Oh, listek je bil že tri leta star.

»Vidiš, nesrečnica, saj je že zdavnaj umrl,« je rekla Slava. »Po kaj bi hodile tjakaj?«

»Zdaj so ga že same kosti,« je rekla Ljuba. »Kaj boš z njimi? Le v nevarnost se podajaš.«

»Lahko pa, da še živi, nesrečnemu mornarju je treba pomagati!« je dejala Jela, skočila v ladjico in razpela jadro. Veter je zapiral in barčica je švignila po zlatem morju, da je kmalu ni bilo več videti.

»Prismoda!« je rekla Slava.

»Neumnica!« je rekla Ljuba in sta odšli v vas plesat kolo.

In ko so tako plesala dekleta, prepevala in se smejal, je prijezdil v vas na belem konju mladenič ves v zlatu in srebru, lep pa tako, da so bila vsa dekleta ganjena od njegove lepote. Mladenič se je napotil k županu.

»Tri hčere imaš, sem slišal, lepe in pametne. Kje so, da si izberem eno od njih za ženo,« ga je vprašal mladenič.

Županu je mladenič ugajal, le čudno se mu je zdelo, da prihaja tak blesteč mladenič v njegovo borno bajto.

»Kdo pa si in odkod?« ga je vprašal.

»Marko sem, sin deželnega zapovednika.«

»Oh, ne zameri... ampak naš deželni zapovednik je imel enega samega sina in ta je utonil pred tremi leti, ko se je v viharju razbila njegova ladja.«

»Prav tisti sem, pa so me ribiči rešili. Poglej pečatni prstan, da sem pravi! Toda hčeram ne smeš povedati, kdo sem!«

Župan si je ogledal pečatni prstan in res je bil pravšen, takšnega ima pravico nositi samo deželni zapovednik. Priklonil se je imenitnemu go-

stu in ker je bila Ljuba najstarejša, jo je poklical v hišo. Ljuba se je sramljivo smejhala in Marko je bil zavzet nad toliko lepoto. Pa se ni odločil. Prosil je župana, naj mu pokaže drugo hčerko. Prišla je Slava, ta je bila še lepša in Marko jo je kar gledal, tako je bila lepa. Pa tudi zanjo se ni mogel odločiti. Prosil je župana, naj mu pokaže še tretjo hčerko.

»To je prismoda,« je dejala Ljuba.

»Neumnica pa taka, da je ni para!« je dejala Slava.

»A počemu je prismoda in neumnica?« je vprašal Marko.

»Sedla je v barko in odjadrala k Gadjemu otoku slepe miši lovit,« je rekla Slava.

»Našla je pismo v steklenici in šla reševat neznanca, ki so ga že črvi snedli. To je čisto nji podobno!« je menila Ljuba.

»Pa vseeno jo hočem videti,« je dejal Marko in srce mu je vztrpetalo, kajti deklica, ki je šla reševat nesrečnega mornarja, mora imeti pogumno in plemenito srce.

Župan je ukazal starim, izkušenim ribičem, da so odjadrali po Jelo. Čakali so noč in dan in tretje jutro so se vrnili. Zvezeno so privedli v hišo.

»Ni šlo drugače, župan, da smo jo zvezali. Upirala se nam je, ker je hotela na vsak način priti do Gadjega otoka.«

In tako je stala Jela pred Markom in bila je tako lepa, da je Marko pri priči snel svoj pečatni prstan in ji ga nataknil na prst.

»Ali hočeš biti moja žena?« jo je vprašal.

Jela ga je gledala in srce ji je zagorelo od silne ljubezni. Toda žalostna je spet povesila oči in dejala:

»Ne bi te mogla poprej ljubiti, da rešim nesrečnega mornarja. Njegovo pismo v steklenici bi me vse življenje težilo.«

Tedaj se je Marko razodel.

Ljuba in Slava sta se skrili na podstrešje in bridko jokali od zavisti. Jela pa je objela svojega ženina, svojega nesrečnega mornarja in pismo v steklenici je še danes shranjeno v zlati skrinji deželnega muzeja in vsakdo ga lahko vidi.

V. J. K.

Mamica in dete

Uboga mamica je bila trudna, tako zelo trudna. Mislila je:

»Bom zmogla to delo, ki sem ga začela? Moči mi bodo povsem popustile. Slabotna sem, skoraj popolnoma sem izčrpana.«

Pristopilo je njeno dete, jo pobožalo po roki ter reklo:

»Mamica, kaj si trudna?«

»Ne, srček moj, nisem!«

Prav iz srca so prišle mamici te besede. Lotila se je dela kot bi bila povsem spočita. Ljubezen do deteta ji je vlila novih moči, novega poguma. Bila je pač mamica in njen delo je bilo potrebno za srečo njenega deteta — njene velike, srčne ljubezni.

Ksaver Meško

tržaškim otrokom

Dragi otroci! Kdo izmed vas ne pozna našega pisatelja Ksaverja Meška, saj je med tolikimi svojimi ustvaritvami veliko napisal prav za mladino. Lani, v oktobru, je praznoval svojo osemdesetletnico in ob tej priliki so pričela izhajati njegova izbrana dela. V vašem imenu smo ga tudi mi zaprosili, naj bi kaj napisal za naš list, nakar smo prejeli sledeči odgovor:

Lepa hvala za zaupanje! Malo težko pošljem, vendar pa malenkost, da niste brez uspeha pisali. Slavisti me namreč zelo preganjajo, naj napišem spomine. Sicer je g. prof. Petrovič v »Splitu« pisal, da je v mojih spisih morda največ avtobiografskega med vsemi evropskimi pisatelji, vendar bi urejeni spomini imeli morda pomen. Pa sem že eno leto pri

prvih straneh. Zmeraj kaj pride in ta nesrečna osemdesetletnica mi je vzeila kar nekaj mesecev. Škoda!

Slike pa druge nimam kakor priloženo. Ko sem leta 1953 imel dekanjsko vizitacijo pri Sv. Vidu nad Voldehom, nas je neki sobrat oveko-večil. Ali bo uporabna, pa ne vem.

Zdiss urogo, uvela z lishom
in eden pozdrav
akademij, 21.2.1955.
Le končan, niso mejje zanj sprem
tudi v mestu - domu - in sklepni.
J. Meško

Moj prvi pisateljski zaslužek

Nekako okrog osem let mi je bilo tedaj, devet menda še ne. Po dveh letih v prvem razredu — prvi in drugi oddelek vsak po eno leto — sem prišel v drugi razred. Ta je bil tedaj najvišji v naši domači šoli.

Pa nam nekega dne dobri gospod nadučitelj Jožef Majcen napiše na tablo z velikimi črkami: »Mleko«. — »Zdaj pa napišite, kar kdo o mleku ve, saj ga vsi poznate.« — Popravi si zlata očala, sede k mizi in začne nekaj pisati.

Malo porožljamo s tablicami, tablice smo tedaj imeli; zelo pametno učilo, ker smo lahko izbrisali, kar smo napisali. Zdaj tablic menda več ne poznajo, vsaj v Jugoslaviji ne. Škoda!

Pa je nastala tišina po šoli in smo pisali.

Najprej sem nekoliko potožil, kolikor sem se pozneje spominjal, kako mi kravice, ki nam mleko dajejo, nagajajo na paši. Vedno silijo prav tja, kamor ne bi smelete. Pa jih vendar ne smemo sovražiti, ker nam pač mleko dajejo, ki nam je tako zelo potrebno in koristno.

Kadar priženem domov, mati pomolze. Ko prinese golido z mlekom v kuhinjo, ga lepo precedi, ker se že natepe vanj kaka smet, pa bi se pri kuhi sesirilo, če ne bi bilo popolnoma čisto — mleko je čudno občutljivo. Včasih imamo za zajtrk žgance z mlekom, so zelo dobri. A to ni mnogo-krat. — O kavi smo tedaj samo vedeli, da jo gospoda kuha in pije, mi je doma nismo nikdar videli. — Ko ga precedi, ga nalije mati v glinaste lonce in ga postavi v kuhinjsko omaro — tja muca ne more — da se okisa. Če je huda vročina, ga zanese v klet, kjer je hladno, ker je mleko tako občutljivo. Mati potrebuje pač maslo, ko pa je vsak teden petek in še drugi posti in zabeli tedaj samo z masлом. Ko smetano posname, dobimo otroci včasih kislo mleko za malico. Pa ne dostikrat. Mati dene namreč kislo mleko v peč, da se sesiri, pa nam ob nedeljah ali če imamo delavce, speče štruklje, mastne sirove pogače, ki jim pravimo gibanice, in so še nekaj vse drugega kakor še tako dobrski žganci.

Hudo bi bilo, če ne bi imeli kravic in ne bi mogla mati speči pogač. Mesa toliko ni, da bi ga imel vsako nedeljo. Pa bi brez gibanic bile nedelje, kakor vsak drug dan v tednu. Žalostno! Moramo res biti Bogu hvalični, da nam je kravice ustvaril. Če mi bodo na paši še tako nagajale, vedno silile tja, kamor ne smejo iti, bom pač nekoliko potrpel z njimi in jih brez jeze, lepo potrežljivo zavračal.

Ob koncu ure je gospod nadučitelj vstal, pogledal dol po razredu in rekel: »Ti, Meško, preberi, kar si napisal.«

Bral sem z veliko vnemo svoje čečkarije — Bog mi odpusti lepe pisave se nisem mogel naučiti. Ko sem nehal, pravi gospod kar nekako vesel: »Glej, ga, pa si lepo napisal. »Vzame iz škatljice na mizi nov kamenček — s kamenčki smo pisali na tablice en krajcar je stal eden — ga prinese k meni in pravi: »To imaš, ker si tako lepo napisal.«

Ves srečen in ponosen sem vzel ta moj prvi zaslužek — honorar, častno darilo, pravijo temu — za svoje pisateljsko delo.

Doma sem zvečer staršem in starejšima bratom pokazal kamenček, ves ponosen pripovedoval, s čim sem ga zaslužil, kako bil pohvaljen. Pa

se niso nič posebno zmenili za to. Da jim ne bo treba dati krajcarja, ko bom svoj kamenček porabil — ker za denar je bilo tedaj silno hudo — jim je bilo menda že prav, moja pisateljska slava jim ni bila posebno mar.

Ko sem pozneje pisal za ves slovenski narod, so bili nekateri pač zadovoljni, so me celo kaj pohvalili; drugi se niso kaj prida zmenili; tretji so se mi posmehovali, vse kar mogoče v nič devali. Pa sem se kdaj in kdaj spomnil prvega uspeha in neuspeha mojega pisanja. In sem si rekel: »Potrpi! Tedaj si obljudil, da boš potrpel celo s kravicami.«

Otroci, bodite zdravi in pridni tam doli ob sinjem morju. Mi smo tu v visokih gorah in visokem belem snegu...

KALAN LUDOVika

Zajček toži

Ubog, nesrečen zajček sem,
pre malo greje me kožušček.
Capljam oprezno tja in sem,
od gladu kruli mi trebušček.

Povsod debeli sneg leži,
še trave ni, in zelnik prazen.
Za grmom lovec že preži
in srček stiska mi bojazen.

Nikoli nisem bil junak,
me pasje lajanje prestraši.
Zbežim, če slišim le korak,
najmanjši šum takoj me splaši.

Ne čutil tega bi gorja,
če znal leteti bi kot ptica
in skakati zdaj sem zdaj tja
po drevju kakor veverica.

A sem le zajček. Joj, o, joj!
Morda še danes strel me zvrne
in mrz in glad. Kaj bo z menojo,
če kmalu se pomlad ne vrne?

ŠTOKA ADA

Prvi čeveljčki

Ubogi Matiček, deset let mu je bilo, pa je še drsal stare, raztrgane copate, ki mu jih je naredila mati pred mesecem. Saj veste, tak pobalin obutev kmalu raztrga, posebno v zimi, ko je toliko snega in ledu, po katerem se mora drsati.

Torej, kakor sem povedala, so bile copate vse raztrgane in Matiček si je želel čevljev. Vedno se je muzal okoli materinega krila in se ji dobrikal. Nekoč pa se je opogumil in jokaje dejal: »Mama, kupite mi čevlje in boste videli, da bom potem zelo priden. Tiste čase niso matere tako razvajale sinčkov kakor danes: sladkorček sem, sladkorček tja.

Matičkova mati je skrbela za svojo kožo, oče Tomaž pa je razumel otrokovo željo. Materi je velel, naj mu le kupi čevlje. Mati se je le počasi dala preprositi, kupila pa jih je vendor. Predno je Matiček čevlje obul, mu je zažugala: »Pazi, pazi, fant, kaj delaš! Da se mi ne boš drsal po mlaki, ker nimam denarja, da bi ti kupovala vedno nove čevlje!«

Naslednji dan popoldan je šel Matiček pohajat. Na cesti je srečal gručo pobalinov. Otroci so videli Matičkove nove čevlje in so ga hoteli zvabiti na mlako, da bi si jih tam pokvaril. Ni se dal dolgo vabiti, pozabil je na materine besede in šel je na mlako.

Ko se je zmračilo, se je spomnil na dom. Ko se je hotel posloviti, je zastrmel in vsi pobalini so se mu krohotali. V grlu mu je zastalo vprašanje: »Zakaj?« Stekel je k babici Juci in čevlje dal v peč. Tam se je vsedel na peč ter se pogovarjal z Juco. Približno čez pol ure je pogledal na peč, pa joj, čevlji so bili začnani. Zgrabil je čevlje ter ves v joku stekel domov. Predno je vstopil, je pogledal, če je oče doma, a na srečo je bila mati sama.

Ne morem vam opisati, kaj se mu je takrat zgodilo. Zaupam pa vam le to, da je bil Matiček tako tepen po zadnji plati, da sploh ni mogel sedeti.

Ko pa je postal fant, zrel že za ženitev, je imel take čevlje, da jim ni bilo para.

Gornjo črtico je napisala dijakinja II. r. trg. teč. na Prosek. Zaradi njene vrednosti smo jo uvrstili v literarni del.

V. J. K.

Otrok in lev

Otrok je šel v živalski vrt in se je ustavil pred levovo kletko. Občudoval je mogočno zver, ki se mu je zasmilila.

»Ubožec!« ji je rekel. »Kaj ti pomaga, če te imenujejo kralja živali? Zame si le ubožec: če bi bil jaz na tvojem mestu, bi bil raje vrabček na strehi, kot pa kralj v kletki.«

Lev je na to obupano, tako silno obupano zarjovel. Otronu so se zasolzile oči. Hitel je dalje, da bi ne videl več mogočne zveri v sužnosti.

(Sibirska bajka — prevedla M. S.)

Pred davnim časom je živila v Sibiriji deklica po imenu Ajagaga. Bila je lepa in zelo se je ponašala s svojo lepoto. Njen lastni obraz ji je bil tako všeč, da ni hotela ničesar delati in se je samo ogledovala v bakreni posodi, v vodi in kjerkoli je mogla. Od neprestanega ogledovanja je postajala vedno bolj lena; le občudovala se je in ni počela ničesar drugega.

Nekega dne ji je mama rekla:
»Pojdi k reki in prinesi vode!«

Ona pa ji je odvrnila: »Lahko bi se zgodilo, da bi padla vanjo.«

»Za grm se primi,« ji je rekla mama.

»Nočem! Grm bi se lahko izraval.«

»Primi se za kakšen večji grm!«
»Da mi opraska roke!«

»Pa si nataknji rokavice!«
»Raztrgale se bodo,« ji je odvrnila Ajagaga in se začela vrtneti in ogledovati v bakreni posodi.

»Rokavice zašiješ s šivanko,« ji je rekla mama.

»Zlomila bi se mi.«

»Pa vzemi debelejšo!« je rekela oče.

»Z njo bi se zbodla v prst,« je odgovorila hčerka.

»Pa deni naprstnik!«

»Naprstnik bi se zlomil!«

Medtem je vstopila sosedova hčerka. Vse je bila slišala in rekla: »Kar meni dajte vrč!« Šla je po vodo in jo prinesla.

Mama je nato zamesila testo in na ognjišču je pričela peči kolačke.

Čim je Ajagaga začutila vonj in zagledala vroče kolačke, je takoj zapnila:

»Ne morem ti jih dati, vroči so in lahko bi se opekla.«

»Nataknila bom rokavice,« je rekla Ajagaga.

»Rokavice so mokre.«

»Na soncu jih posušim.«

»Trde bodo postale in te ožulile.«

»Trla jih bom, da se zmehčajo.«

»Roke te bodo pričele boleti,« ji je rekla mama. »Čemu bi se mučila? Še svojo lepoto lahko izgubiš. Kar soseda bom dala kolačke.«

Ajagago je to silno razsrdilo. Steklala je k reki in se pričela ogledovati v njej. Ko pa se je vrnila domov, se je zagledala v kolačke in pri tem tako natezala vrat, da ji je postajal vse daljši in daljši.

Soseda pa ji je rekla: »Na! Hočeš kolačkov? Prav rada ti jih dam!«

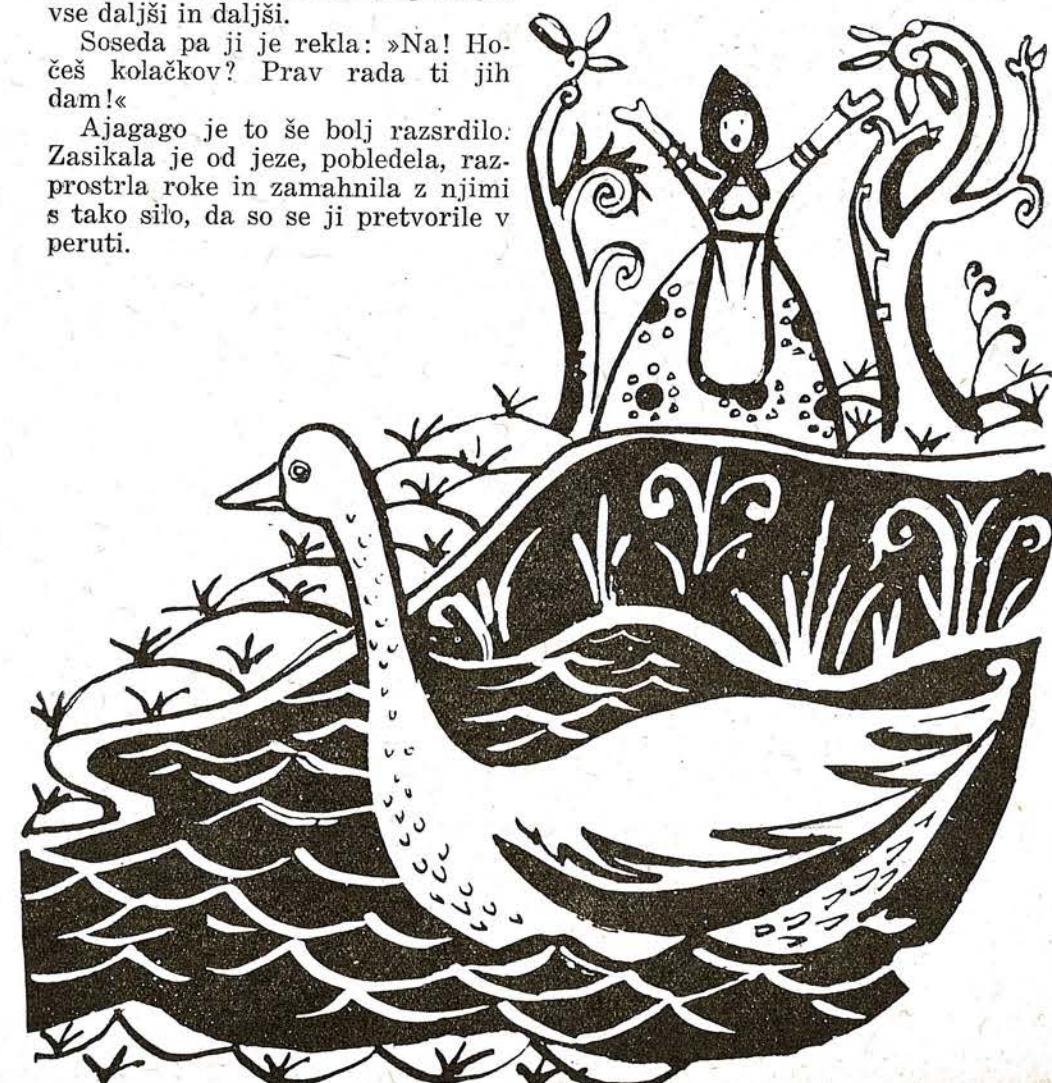
Ajagago je to še bolj razsrdilo. Zasikala je od jeze, pobledela, razprostrla roke in zamahnila z njimi s tako silo, da so se ji pretvorile v peruti.

»Ničesar ne potrebujem od tebe!«

»Ni... ni... ni...« je sikala. Tako jezna je bila, da ni mogla več stati na obali, skočila je v vodo in se spremenila v belo gosko. Pri tem pa je vpila: »Oh, kako sem lepa, prelepa...«

Zaplavala je po reki navzdol in plavala tako dolgo, da je pozabila govoriti. Pomnila je samo še svoje ime. In da bi kdo ne pomislil, da ni ona, je začela vptiti, čim je zagledala človeka: »Aja-ga-ga!«

Po ilustraciji Dušana Rističa

Tatjanca in rogač

Tatjanca je bila hčerka siromašne hišnice, v veliki mestni hiši je stanovala. Ni imela lepih oblek in tudi ne lepih igrač. Mamica ji je napravila punčko iz pisanih krpic, očka, ki je bil siromašen mizarski pomočnik, pa ji je iz deščic napravil voziček s konjičkom. Tatjanca je posadila punčko v voziček in vlekla vprežnega konjička za vrvico po sobi in kuhinji. Bila je zadovoljna in nič lepšega ni želeta.

Toda nekega dne jo je mamica poslala na dvorišče, kjer je sijalo sonce in so se igrali drugi otroci tiste hiše. Bili so lepo oblečeni in imeli so lepe dragocene igrače.

Tatjanca se je žalostna vrnila k mamici in jokaje prosila: »Kupi še meni tako lepe oblekce in igračke.«

»Kako naj ti kupim tako drage reči, ko očka komaj zasluži za jed in najpotrebnejšo obleko!« jo je zavrnila mamica.

Tatjanca ni razumela mamice. Žalostna je bila in nič več se ni hotela igrati s preprosto punčko iz cunj in z vozičkom in konjičkom. Vse skupaj je potisnila v kot in rajši posedala zunaj na vežnem pragu in gledala otroke, ki so se igrali na dvorišču. Med njimi je bilo nekaj prav nagajivih dečkov. Nekoč je eden izmed njih pobral velikega rogača in ga vrgel proti Tatjanci, ki je na hišnem pragu jedla svojo kašo. Tatjanca se je ustršila, da sta ji padla krožnik in žlica iz rok. Pograbila je kamen in ga vrgla v rogača.

Takrat nekaj strašno poči in iz rogača se zakadi visok dim, sredi dima pa stoji pred dekllico velikanski mož. Tatjanca se zvrne v znak od strahu, a velikan se skloni k njej in reče:

»Hotela si me ubiti s kamnom, zdaj greš z menoj!«

Zagrabil jo je z veliko lopastasto roko in jo dvignil. Dim ju je ovil in odnesel visoko v zrak, da sta letela preko hiš in mesta in gozdov do visokih gora. V lepi zeleni dolinici sta se spustila k tlom. Ob žuborečem potoku je stala kakor graščina visoka koča, zbita iz počrnelih hlodov.

»To je moj dom. Tukaj boš živelha tudi ti,« je rekел velikan. Odrinil je leseni zapah na vratih in vstopila sta.

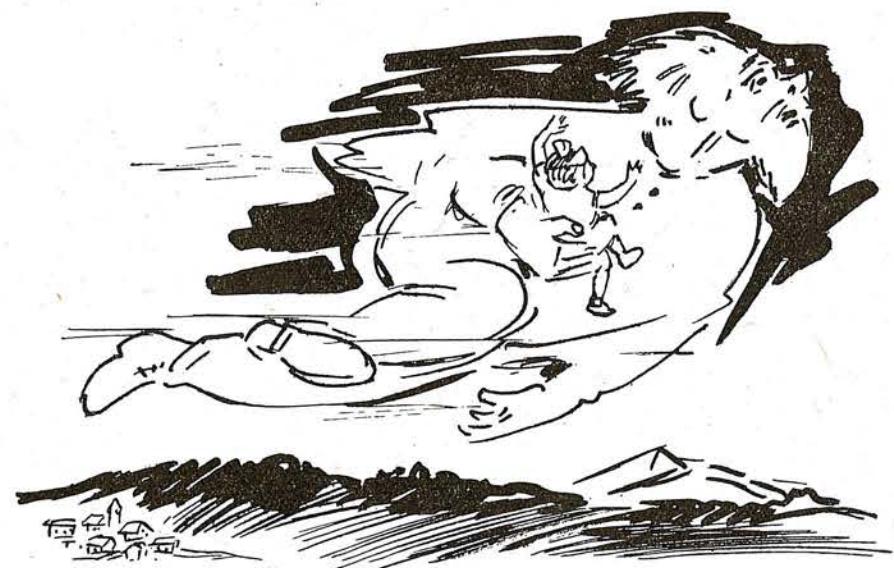
Koča je bila znotraj lepo urejena, lepša kakor najlepša mestna palača. Vse v njej se je svetilo in lesketalo. Velikan je peljal Tatjanco skozi vrsto sob z dragoceno opravo do velike svetle sobe. Tukaj so stale ob steni svetle police, polne najlepših igrač. Tam so bile krasno oblečene punčke, ki so zapirale oči in klicale: Mama! Poleg njih je Tatjanca zagledala čudovito lepo sobico za punčke. Zraven je bila shranjena majhna kuhinja s pravim štedilnikom in svetlimi posodicami. V enem kotu sobe je stal rdeč avtomobil, v drugem svetlotrider tricikel, v tretjem prelep voziček za punčko, v četrtem pa je na belem stolčku sedel mlad, živ, nadvse srčkan medvedek.

Skozi solze, ki so ji brez prestanka zalivale oči, je Tatjanca vse to opazovala, toda nič je ni mikalo. Želela si je le proč odtod — nazaj k mamici.

»Glej, vse te lepe igračke so zdaj tvoje,« je rekel velikan. »Če še kaj pogrešaš, kar povej! Vsako željo ti izpolnim. Kadar si zaželiš lepega oblačila, glej, tukaj jih imaš na izbiro.«

Velikan je peljal Tatjanco v sosedno sobo, lepo spalnico, kjer je stala posteljica zanjo in ob steni tri omare, polne najlepših oblek, plaščkov in drugih oblačil, vse lepsi kakor si jih je kdaj mogla želeti.

Nato sta prišla v tretjo sobo. Tam je bila pogrnjena miza. Krožniki in sklede so bili obloženi z najboljšimi jedmi.

»Le jej kolikor in kar ti je volja!« ji je ponudil velikan. »Ako še kaj potrebuješ, kar potegni za tisti zvonec pri vratih, pa ti prinesem vse, kar želiš.«

Po teh besedah je grdi veliki mož odšel.

Tatjanca je skozi solze strmela na dobrote na mizi. Že je hotela sesti za mizo, zdajci pa se je spomnila na svojo ubogo mamico, ki ji ni mogla kuhati tako dragih jedi. Sedla je na stol v kotu in se milo razjokala. Oh, bila bi zadovoljna z mlečno kašo, ko bi le mogla biti spet pri ljubi mamici in očku!

Kar se odpro vrata, ki so bila le priprta in v sobo pristopica medvedek.

Tatjanci se je zasmilil. Stopila je k njemu in ga objela.

»Ubogi moj Medo! Nič ne jokaj! Mogoče se nama pa posreči, da sku-paj uideva.«

Medo je žalostno odkimal.

»Velikan bi naju videl in spet ujel. Malokdaj gre z doma. Še takrat se

izpremeni v rogača. Če bi se nama tudi posrečilo priti iz hiše, bi ne mogla tako hitro teči, kakor zna on leteti.«

Tatjanca je povesila glavico in razmišljala.

»Že vem, kako ga spravim od hiše. Ko bova sama, mu že nekako uideva, »je vzklknila.

Skočila je k zvoncu in potegnila zanj.

Tako so se čuli koraki in vstopil je velikan.

»Kaj želiš?« je vprašal. »Vse ti prinesem.«

»Dobro. Prinesi mi mojo punčko, voziček in konjička! Ne maram tvojih igrač.«

»Kaj ti bo punčka iz cunja? stokrat lepše igrače sem ti pripravil.«

»Ne maram jih,« je zajokala Tatjanca. »Punčko hočem, ki mi jo je mamica sešila in voziček, ki mi ga je očka napravil. Ne bom poskusila nenebe jedi, dokler mi ne prineseš mojih igrač.«

»Ampak preden priletim do tvojega doma, bo noč.«

»Še bolje. Kot rogač lahko zlezeš skozi mrežo našega okna. Ponoči te nihče ne bo videl.«

»Dobro. Naj bo, ker sem ti obljudil, da ti izpolnim vsako željo.«

Velikan je odšel in zapahnil za seboj vrata svoje koče.

Tatjanca in Medo sta ga videla, kako je, v rogača izpremenjen, brenčal okoli njunega okna. Gledala sta skozi okno še dolgo za njim. Pod oknom se je na drevesu oglasil rumenokljuni kos s svojo večerno pesmico. Ko je nehal peti, ga je Medo nagovoroli:

»Striček kos,
vsak dan bos,
po grmovju se podiš,
lepe pesmice drobiš,
pretakneš vse dupline,
poznaš pač vse zverine.
Daj, mamici sporoči,
naj pride z očkom v noči
in reši naju dva,
ujetnika oba!«

Črni kos se je ozrl na okno in zažvižgal:

»Sporočim,
že letim!«

In izginil je v gozdu.

»To si dobro napravil. Skrbelo me je že, da ne zaideva na begu.«

»Moji starši poznajo vse poti skozi gozdove. Bodi brez skrbi! Kar počakajva nanju.«

Nista dolgo čakala, ko se je oglasilo v gozdu zamolklo renčanje.

»To je moj očka!« je vzklknil Medo in glasno zacvilil.

Tako sta pritekla iz gozda preko trate dve temni postavi.

»Očka! Mamica!« je Medo od veselja zaplakal.

Stari medved se je postavil pod visoko okno, medvedka je splezala nanj in se vzpela pokonci. Prijelá je najprej sinčka, potem še Tatjanco in že sta

bila ujetnika rešena. Vsi štirje so zbežali proti gozdu. Tam jih je čakal brzonogi jelen. Nanj je medvedka posadila Tatjanco, ki se je prijela za jelenovo rogovje in — hajdi je šlo v diru skozi gozdove, njive in polja.

Pred mestom se je jelen ustavil in Tatjanca je tekla sama do ceste in potem proti domu. Bala se je, da je ne dohititi velikan rogač in v strahu se je ozirala v temno noč.

Srečno je pritekla do doma. Očka in mamica še nista šla k počitku. Vsa srečna sta objemala hčerko.

»Iskala sva te po vsem svetu,« je povedal očka.

Mamica pa je pristavila:

»Pomisli, ko sva se vrnila, sva zaslíšala v kuhinji velik krik. Prav tako, kakor da bi človek zakričal. Tekla sva v kuhinjo, pa je bila v njej samo naša mucka, ki je hrustala velikega rogača.«

»Joj! To je bil tisti rogač velikan, ki je mene ugrabil!« je vzklknila Tatjanca.«

Povedala je očku in mamici, kako se ji je zgodilo. Ali si morete misliti, kako vesela sta bila oba, ker se jima je hčerka vrnila? In kako sta se natihem radovala, ko sta opazila na hčerki veliko izpremembo. Nikoli več ni posedala na hišnem pragu in žalostno opazovala druge otroke. Veselo je skakljala med njimi! Nikoli več si ni želela lepih igrač in lepih oblek. Kar strah jo je bilo, kadar se je spomnila na vse tiste lepe reči, katere ji je hudobni velikan ponujal.

Vedno je bila zadovoljna s tem, kar je imela, zato je bila vedno srečna in vesela. Konjiček, voziček, punčka iz cunja so bili zopet v časteh.

KAREL ŠIROK

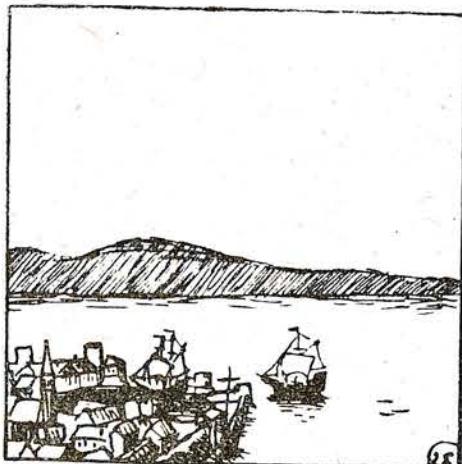
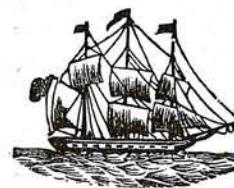
*Starček gre
na božjo pot*

Starček gre na božjo pot,
tam je božja hišica,
lepa bela cerkvica.

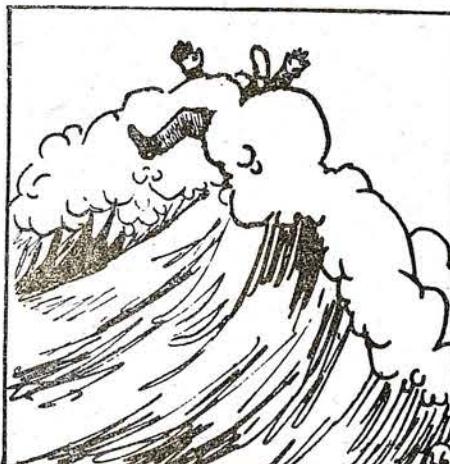
V cerkvici je zlat oltar,
na oltarju Jezušček,
v drobni ročki svet drži,
milost romarjem deli.

Starček Jezuščka poprosi :
»Daj, o daj mi Jezušček,
hudo zimo pretrpeti,
daj, o daj mi Jezušček,
novo vigred doživeti.

KAPITAN Peter

25. Po poroki se je Peter vrnil nazaj na morje. Z očetom sta jadrala in trgovala v obmorskih krajih.

26. Ko so se na neki vožnji ure in ure boril iz viharjem, je močan val odplavil Jakoba s krova.

27. Težak je bil Petrov korak, ko se je vračal proti domu sam brez ljubljenega očeta.

28. Ko ga je mati ugledala, je iz njegovega potrtega obraza doumela, kaj se je zgodilo.

GUSARSKA ZGODBA, KI SE DOGAJA MED DEVINOM IN LABINJEM.

Napisal Vladko Kogoj
Ilustriral dijak Samo Pahor

29. Tiho je še nekaj časa žalovala za možem, se sušila in mu kaj kmalu sledila v grob.

30. Preden se je Peter po materini smrti vrnil na morje, je pokazal Ani, kje je skrit zaklad, ki so ga zbrali rodovi Možin.

31. Ana je prosila Petra, naj ne hodí več na morje, a zaman. Življenje in trpljenje Možin je bilo povezano z morjem.

32. Z ljubeznijo ga je skušala privezati na dom, a očetov glas mu je šepetal: »Naše življenje in naša smrt sta na valovih.«

Dober dan, dragi deževnik!

O, le odkrij se, deževniku, le! Onemu črvu, da, komu pa!

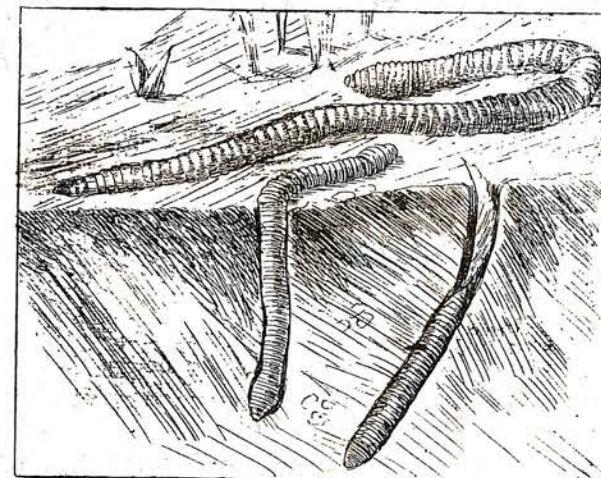
E, seveda, mestni fantič si, pa ne poznaš niti naših najkoristnejših živali; še dobro, da se ne zmrduješ, kakor imajo navado se zmrdrovati naša dekletca, ki menijo, da je »nobel«, če se jim vse vprek gabi. Prepričan sem pa, da boš »grdo« živalco povsem drugače cenil, ako si bliže ogledaš njo in njen revno življenje. Zato — kar korajžo!

Najprej poberimo tega revčka, ki je po nesreči zašel na cesto, kjer ga čaka samo uničenje.

Kako je živalca dolga, je težko reči: stalno se daljša in krči, saj na ta način leze dalje. Vidiš, sedaj je dolga 25 in več centimetrov, hkrati se pa skrči na 10 in še manj.

Deževnikovo telo sestoji iz mnogih obročkov ali kolobarčkov, zaradi česar ga prištevamo k črvom-kolobarnikom, da ga ločimo od glist, ki pa nimajo kolobarjev, ampak gladko telo. Deževnikovi kolobarčki se proti glavi in proti zadku zmanjšujejo, da izgleda žival na obeh koncih priostrena.

Sedaj pa še lečo v roke! Obrnimo kolobarnika na hrbet s trebušno stranjo navzgor. Vidiš one ščetinice? Po štiri pare na vsakem kolobarčku jih ima; pa nazaj so zakriviljene. Čemu to? Položi deževnika na kos papirja in poslušaj. Čuješ ono škrbotanje? Povzročajo ga ščetinice, s katerimi se kolobarnik opira ob podlago ko leze. Tako so te ščetinice močne, da živali ne moreš potegniti iz rova, v katerega je zlezla; prej se bo črv pretrgal — polovica ti ga ostane v roki, druga polovica pa uide dalje pod zemljo.

no dalje in se kaj kmalu razvijeta v dve novi živali. Sicer lahko napraviš na tak način tudi po več živali hkrati: dovolj je, da se drži skupaj nekaj obročkov, pa bomo v kratkem imeli nove živali.

Deževniku večkrat pravimo glista. Pa ni prav! Omenili smo že, da se stoji deževnikovo telo iz kolobarjev, glistino pa je gladko. Je pa še druga

zelo vidna razlika: kolobarniki, torej tudi deževniki, so rdeči, gliste pa bele. To zaradi krvi, ki je pri kolobarnikih rdeča, pri glistah pa bela.

No, pa običčimo deževnika na njegovem domu, tam pod preperelim listjem, kjer je mnogo stalne vlage. Tam ga gotovo najdemo. Vлага mu je življenjsko potrebna, ker mu ohrani kožo vlažno. Gorje mu, če se mu koža izsuši: zadušiti se mora. Živalca diha namreč s kožo, z vlažno kožo! Pa ne samo to: žival tudi nima nosa, da bi vohala, niti oči, da bi gledala, pa tudi ne prstov, da bi tipala — vse to opravi s kožo, z vlažno kožo!

Nak, res se mi ni zareklo, ko sem rekел, da je deževnik ena naših najkoristnejših živali! Saj so ga Američani, ki jih vendar poznamo kot praktične ljudi, označili celo kot »najvažnejšo žival na Zemljii«. Zakaj? Kar lepo odprite oči in dobro opazujte!

Vidiš ga, deževnika, kako se zariva v zemljo. Glej ga, spako, preperel list vleče za seboj. Aha, je že izginil v zemljo in list seveda za njim! Da si deževnik dela zalogo hrane? Kaj še, saj ni polh! Ne, listje mu je »prelahka« hrana, raje ima kaj »težjega«. Najbolj mu tekne zemlja, ki vsebuje mnogo rastlinskih ostankov. Z listom je živalca torej pognojila zemljo, da ji bo bolje teknila.

Organske snovi v zemlji, torej ostanke rastlinskih delov, črvov želodec prebavi, medtem ko zemlje same seveda ne more prebaviti in jo zato izloči. Lahko si mislite, kako teknejo taki deževnikovi iztrebki raznim rastlinam. Ali vidite tamle na levo štiri luknje? Ena je odprta, iz dveh molita rastlinska lista, medtem ko opazimo pri četrti kupček — to so črvovi iztrebki.

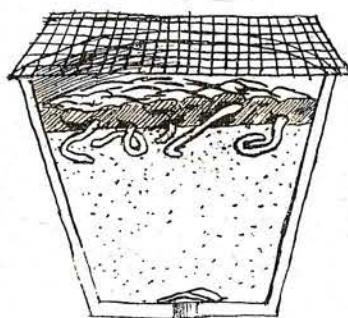
Torej — ne samo, da deževnik zemljo rahlja in ji tako dovaja potrební zrak, jo tudi še gnoji in izpreminja v rodovitno prst ali humus. Kaj pomeni vse to, vam bo točno povedal vsak vrtnar. In če pomislite, da je ne enem kvadratnem metru 200 takih »živih strojev«, ki delujejo dan in noč brez prestanka iz leta v leto razen ob mrazu, potem se pač ne boste protivili, da prištejemo deževnika med naše res najkoristnejše živali-pomočnice. Pa še to: leta 1927 je severnoameriški veletok Misissipi poplavil ogromne pokrajine in tedaj so kmetijski strokovnjaki uvrstili med največje povzročene škode tud — uničenje deževnikov.

Če vse to vemo, se nam naš sicer tako koristni krt kar pošteno zameri. Res, da uniči črnih nešteto škodljivih bramorjev in raznih ličink; res je pa tudi, da mu gredo deževniki kar v slast, pa čeprav mu jih ne privoščimo.

Sploh izgleda, da smatrajo mesojede živali deževnikovo meso kot posebno slaščico — vse si gi privošči od merjasca in velikih ptic ujed, od fazana in kokoši, pa vse do žabe in pupka ter hrošča in stonoge. Ne prizanese mu pa niti človek; seveda si ga ne privošči kot slastno pečenko, pač pa kot vabo za ribolov s trnkom.

Deževnikovi sorolniki žive po vsem svetu, kjer je mogoče »obdelovati« zemljo. Res je pa, da so v toplejših krajinah ne le pogostejši, temveč tudi večji; v pragozdovih otoka Cejlon živi vrsta kolobarnikov dolga pol metra, debla pa za moški palec.

Sicer pa — veste kaj! Delovanje deževnikov kar sami preizkusite. Stvar je enostavna in zelo lahka: večji cvetlični lonec napolni do 3/4 z vlažnim peskom, nanj pa položi plast že nagnitega listja. Ko si našel primerno

Iložen bel pesek

drobno žično mrežo, da z njo pokriješ lonec, poišči še nekaj deževnikov in jih spravi v cvetlični lonec. Vse postavi na temen, vlažen, ne pretopel prostor. Vsako nedeljo si natančno oglej vsebino lonca; kar boš pa opazil, nam poročaj, da bomo vsi vedeli!

Dr. EDI ŽETKO

OJ, TA PRIRODOPIS . . .

Oh, to je treba povedati, da je prirodopis prav zelo koristen predmet. Ne samo koristen, ampak tudi zanimiv in še kako zanimiv! Mi na primer »nestrpno« čakamo, da nam začne profesor razlagati o raznih strupenih kačah. Oh, ja! veste, v tem življenju se nikoli ne more vedeti ... Če bi slučajno mislili, ali bi bili prisiljeni se naseliti v katerokoli drugo deželo: paff!

Evo, pazite! V Afriki smo. Spominjamo se, da je afriški noj največja ptica, da je visoka do tri metre in tehta okoli 75 kg. Če bi pa šli v Brazilijo, nam takoj, kot blisk, skoči pred oči amazonska papiga, razred plezalci, katera živi v večjih jatah ob reki Amazonki. In tako bi se v vsaki državi, mali in veliki, vedno spominjali na kakšnega krkona ali škodljivo žuželko ali, zakaj ne, tudi na praživali!

Da, res, profesor nam večkrat pravi, da se moramo učiti prirodopis, ker čeprav bomo živel v edno v Trstu, v Boljuncu ali pa v Nabrežini, nam vseeno ne bo škodilo, da poznamo vse, kar nas obdaja. In takoj nato nadaljuje z resnim obrazom, s strogim naglasom in s prstom proti nam, da nas kar prestraši: »Pazi se, če ne veš v kakšen red spada užitna klapavica! Prisežem ti, da ti nihče ne vzame lepe štirice ...!» Mi pa si skušamo zapomniti vse, kar profesor razlagá: »... med oblotočnike spadajo lasnica ali trihina ... oklopnjaki so: »Nilski krokodil, aligator ... škodljivi hrošči ... lastavičar, podnevne ujede ... žužkojedci, sesalci.« Skušamo vse to pomniti, toda sami morate priznati, da to ni kar tako enostavno. O, ne! Posledice poznate, so naslednje: rastlinska zavijalka je dvogrbi velblod, ali kit je dvokrilec ...!«

Čeprav pravimo danes: »Oj, ta prirodopis, bomo jutri prav tako rekli: »Navsezadnje ni bilo tako strašno takrat ...!«

MITJA VOLČIČ

Od kolesa do kolesarjenja

Našim očetom je še kolo pomenilo višek želja in razkošja, sinovi pa že sanjajo o vesbah in lambretah. Kolo jim je samo mašilo, dokler si ne omisijo motorja. V tem je tudi vsa žalost. Žalost namreč za tiste, ki izdelujejo kolesa.

Ob koncu stoletja je bicikel služil samo največji gospodi. Grofične z oblekami do stopal in njih kavalirji z monoklom in čudnimi volnenimi hlačami so ob posebnih prilikah pustili konja doma in zajahali žezezo čudnih oblik, ki je bilo podobno današnjim kolesom le v tem, da je tudi takrat že imelo dve kolesi. Potem je bicikel prišel tudi med navadne ljudi in tedaj so ga grofične opustile.

Vedno več je bilo kolesarjev in vedno več dirk je bilo. Ljudje še niso bili razvajeni. Etape so bile dolge, štiri ali pet sto kilometrov, ceste niso bile asfaltirane in niso poznali posebne hrane kot danes. Zjutraj so dirkači odvozili iz kraja; ob krmilu je visela salama in steklenica vina in to je zadostovalo do večera, ko so tekmovalci zaprašeni, utrujeni, izmučeni od defektov, prišli do cilja. In drugi dan se je vse ponovilo. Od stotih dirkačev so včasih prišli na cilj trije ali štirje. Tekmovali so iz navdušenja in ne za denar. Tudi to je šlo mimo.

Spet je poteklo desetletje, asfaltirali so ceste, zanimanje ljudi se je v nekaterih deželah podeseterilo, zlasti v Belgiji, Franciji, Italiji, Holandski in Švici; danes ima kolesarstvo v Evropi poleg nogometa največ ljubiteljev. Kdo ne pozna Bobeta, Coppija in Kobleta? Kdo od bralcev ne zasleduje poteka velikih krožnih dirk po Franciji in Italiji.

Temu zanimanju za pravake se lastniki tovarn za kolesa lahko zahvalijo, da še prodajajo svoje izdelke. Kolo je svojo nalogo kot prometno sredstvo v naprednih deželah opravilo. Vedno več scooterjev je na svetu in vedno več avtomoblov, kolo pa bo ostalo kot kopje ali tekmovalni čoln ali smuči, le še športno orodje.

Lansko leto je med dirkači poželjaj najlepše zmage Francoz Louisen Bobet. Poleg njega bodo v letošnji športni sezoni, ki se bo službeno začela 19. marca z dirko Milan — San Remo, imeli glavno besedo še Fausto Coppi in morda Švicar Koblét. Sicer pa ves kolesarski svet čaka na nove pravake. Gornja trojica prihaja v leta, vrednih naslednikov pa ni. Morda jih bodo našli letos? Priložnosti bo dovolj, med drugim tudi velika evropska dirka za nepoklicne kolesarje, katero bodo letos prvič priredili.

MLADINA PIŠE

MOJA POT NA TRIGLAV

Bil je vroč poletni dan in mi smo se odpravili na Triglav. Od Pokljuke do Vodnikove koče smo hodili 4 ure. Tam smo prenočili in zdaj zjutraj smo se vzpelji do vrha. Vesel in ponosen sem bil, ko sem stal v Aljaževem stolpu in sem tam tudi podpisal knjigo.

Če ne verjamete, pa pojrite pogledat.

Možina Primož III. r. osn. š., ul. Sv. Fran.

Kaj ti zima zdaj prinaša?

*Snega po planini,
da za sanke ga bo dosti
v veselje vsej mladini.*

*Kaj ti pomlad je prinesla?
Češenj polne koše,
a po travnikih cvetijo nam
dehteče rože.*

*Kaj poletje ti prinaša?
Polja polna žita vsa
in pa travnikov prelepih,
polnih trave in cvetja.*

*Kaj ti jesen je prinesla?
Grozinja polno kad,
da za vino ga bo dosti,
k' je vinogradnikov zaklad.*

*Letni časi vsi so dobri,
če se trudiš za vse to,
ali len nikdar ne bodi,
ker je dela čez glavo.*

Pertot Maja IV. r. osn. š. Barkovlje

SREČA

V mali hišici je živila mati s štirimi sinovi. Bili so zelo ubogi. Mati je morala trdo delati pri mlinarici, da je dobila moko za kruh. Oče je že davno umrl. Hudo je bilo materi in otrokom.

To težko življenje je trajalo toliko časa, dokler niso otroci zrasli. Domenili so se, da se česa izučijo.

Komaj se poslove od matere, srečajo staro ženico, ki je prosila miloščino. Vsak ji je dal, kar je imel.

Staro ženico je bila Sreča. Dala jim je denarja in je izginila. Tako jim je pomagala, da so se rešili revščine in lakote.

Budin Gabrijela, V. r. osn. š. Salež

PUST

O pustu sem se osemil. Bil sem »cav-boy«. Moja sestra pa je bila viola. Z nama je bil tudi moj sošolec. Skupno smo nabrali nekaj denarja, kupili rakete in jih metali v zrak. Policijsko niso pustili metati rakete, toda metali smo jih vseeno. Kupili smo tudi pokalice in jih metali ob tla.

Tako sem preživel letošnji pust.
Javornik Mirko, IV. r. osn. š. na Opčinah

LUTKE

Neko popoldne sem šla gledat lutke. Bile so tri igrice. V prvi so igrali Pavliha, Kljukec in Cefizelj. To predstavo sem že dvakrat videla. Druga igrica je imela naslov: Leni maček. Vsi smo se smeiali in kričali lenemu mačku. V zadnji igrici se je prvič predstavila Cinca Marinca. Tinček je prinesel domov psička Pika. Baba ni hotela psička v hiši. Medtem je prišla Cinca Marinca z namenom, da bi kradla. Psiček je zagrabil Cinco Marinco in jo vrgel na cesto. Tako so se rešili tatici.

Vida Benčina, II. r. osn. š. Sv. Jakob

Dragi Galeb!

Mi otroci smo zelo veseli, kadar sneži. Ko gremo v šolo, komaj čakamo, da bi šli domov. Mama ne dovoli, da grem ven, a jaz ubežim. Zunaj se vsi otroci sankamo. Ko se vrnem domov, me mama okregla.

Rebulja Lucija, IV. r. osn. š. Sliyno

GOJKO

Z A BRIHTNE GLAVE

ČRKOVNI REBUS

ro	e	i
ro	e	i
ro	v	LINZ na i
ro	e	i
ro	e	i

(20 točk)

VLAK PISKA

Tri posetnice uslužencev z okrajšano navedbo stanu

DEV NIKO

spr.

ČAR IVA

z.

REJA JODOV

st.

(vsaka 5 točk)

ZAGOTOVILO

MAMI, RAD NEŽEN DAR IMAM!

(Kaj je značilnega na otrokovem zagotovilu materi?)

(10 točk)

POZNAŠ TE ŽIVALI?

Prvi pravi: ihaha;
drugi tuli: iaa;
tretji v gozdu brunda:
lahko vama, sta doma!
Še četrta

mimo vrta
lazi, plazi
bistro pazi —
kje li putko si našla.

(5 točk)

Hrbet ima — ni živò,
še sedalo — ni telo,
včasih škripa brez zobov,
štiri noge — si gotov?

(5 točk)

RAČUNSKI UGANKI

Polovica od dvanajst je šest. Kaj ne? Eh, morda je v Rimu sedem — pa dokaži, če res bistre si glave.

(5 točk)

Večjemu (številu) enega vzameš,
manjšemu daš — sta enaka;
manjšemu eno odšteješ —
bo le tretjina, če večjemu eno pristeješ.

(5 točk)

Uredništvo sporoča mladim dopisnikom, da radi pomanjkanja prostora niso mogli priti vsi na vrsto.

Uganke: štedilnik, laž, peč, voda (prav so imeli tudi tisti, ki so na prvo uganko odgovorili lonec ali kotel). Tretje uganke ni nihče rešil zaradi tiskarske pomote).

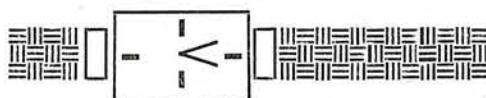
V rešitvah ugank so dosegli 55 točk: Petelin Bogdan V. r. os. š. Načrežina, Avber Anica, Avber Janko,

Kralj Boris, Pipan Marij, Štolfa Dragica, Colja Cvetko, IV. r. os. š. Salež; Gruden Srečko, Gruden Jožko, Škrk Marta, Budin Gabrijela, V. r. os. š. Salež; Brezigar Bojan, I. r. os. š. Nabrežina, Kodrič Drago, III. a r. os. š. Općine, Kraljič Alma V. r. os. š. Mačkovlje.
50 točk je dosegel: Kocjančič Mirko, V. r. os. š. Dolina

45 točk je dosegla: Milič Milena, IV. r. os. š. Općine
30 točk: Gruden Sonja, os. š. Nabrežina.

Izzrebani so bili: Brezigar Bojan, Štolfa Dragica in Kocjančič Mirko Prejeli so naslednje knjige: Matej Bor »Uganke«, Alojz Gradnik »Narobe svet«, Jonathan Swift »Guliver med pritlikavci in velikani«.

URARNA
IN ZLATARNA

Karel Mikolj

T R S T - CAMPO S. GIACOMO ŠTEV. 3 - TELEFONO 95-881

IVAN RIBARIČ

UVOD - IZVOZ

ZALOGA TRDEGA

LESA IN GORIVA

URADI: ULICA CRISPI — TEL. 93-502

SKLADIŠČA:
ULICA DELLE MILIZIE — TEL. 96-510

IMPORT **TECHNA** EXPORT

T R S T - UL. FABIO FILZI 17-I
TEL. 35-907 - TELEGR.: TECHNALUIN

Tvdka **SILA JOŽEF** UVOD
IZVOZ

VSAKOVRSTNEGA LESA ZA PREDELAVO IN KURJAVO TER JAMSKEGA LESA
T R S T — ULICA FABIO FILZI 23 — TEL. 37-004